Školitelský posudek BP: „Role Eliase Lönnrota při vzniku Kalevaly"
Kandidát bakalariátu: Jan-Marek Šík

Za téma své BP si JMŠ vybral pojednání jednotlivých rolí významné osobnosti finské literatury, tedy E. Lönnrota, při vzniku finského národního eposu *Kalevaly*. Volba tohoto námětu je chvályhodná i z toho důvodu, že ve studijním plánu současného bakalářského studia není na toto zajímavé téma, stejně jako na mnohé další záležitosti, příliš místa. Je *Kalevala* vůbec národním eposem, ptá se JMŠ na několika místech, a k problematice poskytuje obšírný aparát údajů, aby na s. 40 došel k rozhodnutí sám *Kalevalu* jako epos v jistém definovaném smyslu („*mizející stará tradice*") označit. Ale po pořádku!

Strukturu práce a sled jednotlivých kapitol je možné označit jako logické; lze mít výhrady možná jen k umístění odstavce na s. 27 nahoře, který by se mohl lépe hodit do další kapitoly, a k časovému skoku (v odstavci „*Jedním z …*") na s. 10. Po *Úvodu* následuje předkapitola o podmínkách vzniku *Kalevaly* a o sběru kalevalské poezie před E. Lönnrotem, v nichž JMŠ pojednává ta témata, která pojednat potřebuje, tj. politická situace, jazyková situace, Karélie a Karelové (zde mohl být doplněn ještě termín *Dvinská Karélie*, používaný v dalších kapitolách), předlönnrotovský sběr. Následuje hlavní kapitola o jednotlivých rolích E. Lönnrota, kterých je nalezeno několik: sběratel, historik, zapisovatel, pěvec, kompilátor, vydavatel a vlastenec. Zajímavá je část o genezi kalevalských run o Kullervovi, která se zabývá jedním konkrétním příkladem Lönnrotovy práce. *Závěr* je sice stručný, ale výstižný.

Práce JMŠ je první bakalářskou literární prací na oboru finštiny a v tomto smyslu je velmi důstojným „rozjezdem". Je oceněníhodné, jak student po třetím ročníku zvládl kultivované vyjadřování o literatuře (až na zájmeno *jenž* s. 39, Köyrötyn (*gen.*) emäntä – žena Köyrötty**na** (?)), jak – vedle studia pramenů v cizím jazyce včetně finštiny - zvládl dovednost pořizování překladů z finského jazyka, který studuje prozatím pouze 3 roky, i jak zvládl techniku odkazování na prameny (citace, křížové odkazy) – a to i když odkazový aparát není úplně kompletní. Z hlediska badatelského je zvláště významné, že JMŠ často v textu poukazuje, že si je vědom možností dalšího výzkumu v dané tematice: na tomto místě by bylo možné doplnit ještě rozšířené sledování geneze kullervovského mýtu i při použití materiálu z *Kaleval* z let 1835-6 a 1849, či bližší specifikaci závěru na s. 38.

Vykazuje-li práce některé nedostatky, pak nikoliv koncepční, a spíše v detailech typu formulačního, přičemž mnoho z těchto záležitostí může být pouze věcí osobního názoru. Asi by stálo za explicitní specifikaci, že Arwidsson (s. 14), jenž odešel do Švédska již v roce 1823, mohl na EL, jenž se zapsal na turkuskou univerzitu jen o rok dříve, působit, stejně tak jako na ostatní finské intelektuály (viz český překlad Jutikkaly a Pirinena, s. 378), jen přes Botnický záliv, zda v pozn. 24 znamená první svazek SKVR i první oblast sběru, že EL LP skutečně v jistém smyslu „zabíjel" jejím zapsání – ale zase nebránil jejímu dalšímu „přirozenému" vývoji (to můžeme přičíst na vrub až složitějším společenským trendům jako urbanizace a indistrializace), v jakém smyslu JMŠ chápe finštinu v dané době jako rozvinutý jazyk (s. 9), na konkrétně čí subjektivní estetické hodnocení je odkazováno na s. 35. Na s. 33 nahoře uvádí JMŠ čísla 122/23, cituje tedy jen úseky, v nichž pak jsou údaje 33 (clk.)/8 (Lönnrot)?; může báseň SKVR I_2:931 tvořit páteř celé scény smrti hospodyně, obsahuje-li jen 5 veršů (srov. přehledná tabulka), v nichž smrt není přítomna? Pokud RvB určil další směr v zacházení s prameny (s. 13), míní tím JMŠ „*směrem ke sjednocování do jednoho textu*"? Tvrdí-li JMŠ, že orální poezie nemá zcela fixovanou formu (s. 26), nemíní tím spíše obsah? (formální rysy přednesu přece bývaly celkem jednotné). Chce JMŠ na s. 28 říci víceméně to, že ne ve všech úsecích, které EL zahrnul do svého kullervovského mýtu, vystupuje hlavní

hrdina přímo pod jménem Kullervo? Na s. 12 před začátkem kapitoly 2.2 mohla být místní určení definována jasněji; na s. 34 mohlo být zřetelněji řečeno, že pasáže z pramenu 120 byly původně jakýmisi „nezávaznými konstatováními", které později získaly naprosto jiné vyznění. Pochopil jsem dobře na s. 29, že JMŠ uvádí „typické rysy redakce", které byly ale přesto – globálně vzato - používány spíše sporadicky?

Dále by měly být vyjasněny jisté protimluvy – a není zde snaha školitele chytit „někoho na švestkách", spíše nadnést eventualitu protiřečení si u pramenů (?). Na s. 36 JMŠ tvrdí, že první publikovanou prací na poli LP byla sbírka lyriky Kantele (1829-31), na s. 17 označuje jako první vydanou sbírku finského folkloru sbírku *Vanha Kalevala*. Na s. 36 JMŠ připouští vznik diskuse intelektuálů v souvislosti se Starou Kalevalou (pozn.: ve *Slovníku severských spisovatelů* označováno „*starší Kalevala*"), nikoliv však čtenářský úspěch, přičemž Lönnrotovým vítězstvím měl být až úspěch Nové Kalevaly a její vyvolání finského zájmu o národní kulturu a historii – na s. 18-19 ale už Stará Kalevala vyprovokuje přes Arwidssonovy námitky u širší veřejnosti dosud nevídaný, masový zájem o finský folklor. Uvažuje EL o Kullervovi jako o srovnatelném hrdinovi od r. 1828 (pozn. 28) či 1833 (následující odstavec)? Dále srov. několik protimluvných formulací na konci s. 35, začátku kapitoly 3.6.

Další otázky k obhajobě:

1. V poznámce 5 na s. 9 označuje JMŠ Švédsko vedle Anglie a Francie jako velký národ, ač počet hlav švédského obyvatelstva ani nyní nepřevyšuje počet hlav obyvatelstva českého. Proč tomu tak?
2. Jednalo se Arwidssonovi (s. 10) o skutečné osamostatnění (mocensko-politické) Finska na Švédsku?
3. Proč nepřisoudí *nykyisempiä lauluja* finskému národu (předchozímu genitivu) na s. 13, zatímco v podobné konstrukce člen na konci spojení (s. 14) ano?
4. Někde *runo* přeloženo jako *báseň*, někde *runa*. Motivace?
5. Podrobnější specifikace, jak musel EL slevit co se týče koncepce výsledného kompilátu (s. 39), resp. odkaz na příslušné místo v práci.
6. Je na s. 29 míněna skutečně *krvavá*, a nikoliv *krevní* msta?
7. Skutečně skladby jiného typu definované na s. 16 nikde nepojednávají o bájných hrdinech?

Dokončení BP J.-M. Šíka mělo své jisté organizační peripetie a práce naplňuje minimální požadavky na počet stránek kladených na bakalářské práce jen velmi těsně, až může mít čtenář – i na bázi rozmáchlých úvodních kapitol a skromnějšího rozsahu kapitol hlavních - dojem jistého „ustřižení". Přesto je nutné říci – protože mechanické hodnocení podle rozsahu by bylo hrubou chybou -, že se JMŠ podařilo u tématu, které si vybral, čtenáři poskytnout nikterak povrchní obrázek o daném fenoménu, neboť pisatel tzv. jde do hloubky a nespokojuje se s obecně formulovanými závěry převzatými z literatury. Je nepochybné, že jeho práce zcela postačuje pro nároky kladené na BP a že se JMŠ kvalifikoval pro další návazné studium i bádání.

Navrhuji schválení BP a hodnocení – podle průběhu obhajoby – mezi stupni *výborně* a *velmi dobře*.

6. září 2012

Mgr. Jan Dlask, Ph.D.